

Pensar-actuar amb ulls internacionals

Els ciutadans i les institucions de Catalunya estem entrant actualment en una fase decisiva, la de situar-nos en el món des de la nostra personalitat nacional diferenciada. És la fase de l'emancipació política col·lectiva. Com he dit en alguna ocasió, en els termes *civilitzats* d'una democràcia del segle XXI no resulta legítim obligar els ciutadans d'una col·lectivitat nacional a romandre dins d'un Estat en contra de la voluntat de la majoria. En termes polítics això resulta completament il·legítim; en termes morals resulta simplement impresentable.

Aquesta fase s'emmarca en el desenvolupament de les democràcies liberals del segle XXI i de la UE. Sabem que la realitat no acostuma a coincidir amb el que les lleis diuen que és la realitat. I també que la democràcia i la legalitat sovint estan dotades de tensions internes, especialment en estats caracteritzats per forts components de pluralisme nacional. Legitimitat democràtica i legalitat constitucional no sempre resulten components harmònics. Aquesta tensió entre legitimitat i legalitat fou ja vista i analitzada a la Grècia clàssica. I el nombre d'estats del món s'ha més que triplicat en el darrer segle, juntament amb

l'establiment d'organitzacions *regionals* com la UE. Pel que fa al model territorial, la legalitat constitucional espanyola està esdevenint acceleradament obsoleta a Catalunya. És creixent el nombre de ciutadans que la troben aliena. A hores d'ara, l'Estatut del 2006 sembla un text escrit al paleolític. No és que l'Estat espanyol tingui un problema, sinó que el problema és l'Estat espanyol. I el problema seguirà existint per molt que alguns s'atrinxerin en la legalitat. Tampoc és una alternativa fer veure que es proposa un canvi perquè tot segueixi pràcticament igual –com el mal anomenat *federalisme* del PSOE–. És una proposta que en termes estrictes ni tan sols és federal. Dir-ne *proposta* és fer-li un favor. Si això és tot el que el PSOE pot oferir, el PSOE no és la solució, és més aviat el 50% del problema.

La realització d'una consulta és un camí per sortir de l'atzucac polític actual. Quan hi ha problemes estructurals de legitimitat, reivindicar *poder votar* és impecablement liberal-democràtic. Fer la consulta seria un indicador de qualitat democràtica, com la que mostren el Canadà o el Regne Unit. Si la consulta no es pot fer, caldrà passar a vies alternatives i al marc de les institucions internacionals. Es tracta de vies pacífiques però també clares i basades en la legitimitat liberal i democràtica. Avui, les regulacions internacionals oferei-

xen criteris orientatius en el moment de resoldre tensions territorials (conveni de Venècia). I els dictàmens del Suprem del Canadà (1998) i el Tribunal de l'Haia vinculat a l'ONU (2010) han obert la porta a independències negociades o de caràcter unilateral quan la negociació no resulta possible. Quatre criteris semblen imposar-se en aquesta posició més flexible de la pràctica internacional sobre nous estats: que siguin democràtics, que mantinguin una noció inclusiva de ciutadania,

Catalunya té prou pes econòmic i cultural per ser una referència política internacional

que siguin estats viables i que contribueixin a l'estabilitat geopolítica. Catalunya compleix tots aquests criteris.

És important pensar i actuar en el procés de l'emancipació del país, no només a través de la pròpia perspectiva, sinó també de la perspectiva de la col·lectivitat internacional (política, però també del món econòmic, cultural, esportiu, acadèmic). Comptar amb una majoria interna a favor de la independència és la condició necessà-

ria però no suficient per assolir l'emancipació del país. També es necessita que, encapçalada pel Govern i el Parlament, es faci una política exterior de primer nivell. El món de la política internacional és bàsicament realista. I entre els estats del món hi ha de tot. Als més importants cal explicar-los bé què hi guanyaran ells amb una Catalunya independent. També a la UE.

Tot apunta que l'Estat no farà cap pas per establir una consulta pactada. En algun moment es produirà una ruptura política i legal després d'una decisió democràtica que porti a una declaració d'independència. Però el més important d'una declaració d'independència no és la declaració, és la independència. Cal fer la declaració quan la independència es pugui sostenir. És una qüestió de facticitat, no de retòrica.

Agències d'Estat pròpies, mobilització ciutadana, lideratge polític i procés d'internacionalització. Madrid és molt petit al costat del món. I Catalunya té prou pes econòmic i cultural per ser una referència política internacional. Si la majoria de ciutadans segueixen mantenint una posició clara en favor de la consulta i de la independència, i els lideratges polítics i civils es mantenen congruents i no cometem errors importants, l'emancipació del país pot ser imparabile. La democràcia és sempre un camí obert a millores. Especialment a Europa.●